

PITANJA I ODGOVORI

Broj zaposlenih u Republici Hrvatskoj raste iz godine u godinu. Tako je prosječan broj radno aktivnih osiguranika tijekom prošle, 2024. godine, bio veći od 1,760.000. To je dobar pokazatelj kretanja u našem gospodarstvu; svjedoci smo njegovog snažnog rasta i razvoja. Novi poslovi; novi radnici. Međutim, moramo obratiti pozornost na strukturu zaposlenih i njihove kvalifikacije. Naime, potrebe za radnom snagom su neupitne a domaći "bazen" nema dovoljno domicilnih radnika odgovarajuće kvalifikacije. Uvoz radne snage je neophodan. Uglavnom nam dolazi uvozna ne-kvalificirana radna snaga za određene poslove, za koje je iznimno važna stručnost i educiranost, posebno za poslove koji mogu biti opasni za zdravlje i/li život.

Bez tih ljudi koji ne poznaju naš jezik, "stali bi" mnogi poslovi kod nas. Oni žele raditi, potreban im je posao jer od njihove zarade u pravilu žive i njihove obitelji u dalekim zemljama. Ako nam trebaju ti radnici, i ako bi bez njih "stalo" puno poslova, pitanje je jesmo li im kao domaćini trebali osigurati primjerene uvjete rada, sigurnost na radu uz prethodnu edukaciju, odnosno osposobljavanje radnika u odnosu na određene rizike prema vrsti poslova koje će obavljati kao i prihvatljive uvjete stanovanja. Poslodavci su obvezni osigurati obavljanje svih poslova na siguran način kako za samog radnika tako i za okolinu. Bilo bi očekivano da poslodavci iniciraju učenje hrvatskog jezika za novouseljene radnike, elementarno upoznavanje s posebnostima zemlje useljeništa, kulturnim

obilježjima, rekreativnim sadržajima itd. To je neophodno da bi se novi stanovnici osjećali prihvaćeni i korisni u izgradnji naše zemlje.

Bez obzira što cijelo društvo treba pridonijeti da se radno aktivni useljenici osjećaju potrebni, kako bi i sami dobili poticaj za učenje i prilagodbu u novoj životnoj i radnoj okolini, ipak se najviše očekuje od samih poslodavaca. Imajući na umu da poslodavci najviše mogu doprinijeti zadovoljstvu radnika, samo zadovoljan radnik pridonosi kvaliteti i većoj izvršenosti radnih obveza.

1. Koje su obveze poslodavca u vezi sa zaštitom zdravlja i sigurnosti radnika kod kojih je vjerojatan rizik izlaganju prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest prema odredbama novog Pravilnika o zaštiti radnika od rizika zbog izlaganja azbestu?

Novi Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izlaganja azbestu (N.N., br. 15/25. - u daljnjem tekstu: Pravilnik), u skladu sa zahtjevima Direktive (EU) 2009/148/EZ i Direktive (EU) 2023/2668 Europskog parlamenta i Vijeća, donosi nekoliko važnih promjena s ciljem poboljšanja zaštite zdravlja i sigurnosti radnika na radnim mjestima gdje postoji rizik od izlaganja azbestu te ističe povećanu ulogu doktora specijalista medicine rada u provođenju zaštitnih mjera.

Jedna od važnijih izmjena odnosi se na prošireni program osposobljavanja radnika izloženih rizicima povezanih s azbestnom prašinom,

nositelji kojeg su, u skladu s novim odredbama, doktori specijalisti medicine rada u suradnji sa stručnjacima zaštite na radu kod poslodavaca, čime se osigurava veća stručnost i kvaliteta edukacije. Postupak posebnog osposobljavanja radnika prilagođava se specifičnostima struke radnika te njihovim konkretnim poslovima i metodama rada pripadajuće struke, u skladu s člankom 14. stavkom 5. Pravilnika. Posebno osposobljavanje radnika preduvjet je za provođenje sveukupnog osposobljavanja radnika za rad na siguran način, u skladu s odredbama propisa kojima je uređeno osposobljavanje radnika za rad na siguran način, uzimajući u obzir i ostale izvore opasnosti, štetonosti i napora na tim poslovima. Potvrdu o posebnoj osposobljenosti radnika u odnosu na rizike od izloženosti prašini azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest, čiji sadržaj je propisan odredbama Pravilnika, izdaje doktor specijalist medicine rada te se predmetna potvrda prilaže uz zapisnik o ocjeni o osposobljenosti radnika za rad na siguran način, u skladu sa člankom 14. stavkom 9. Pravilnika.

U skladu s odredbama propisa kojim se uređuju poslovi s posebnim uvjetima rada, poslodavac je dužan svakog radnika koji obavlja poslove kod kojih je vjerojatan rizik izlaganju prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest, prije početka rada na tim poslovima uputiti na prethodni zdravstveni pregled nadležnom specijalistu medicine rada, kako bi se utvrdilo ispunjava li radnik propisane zahtjeve za obavljanje tih poslova. Zdravstveni pregled obavlja se u skladu s odredbama propisa kojim se uređuju poslovi s posebnim uvjetima rada te Priloga 1. Pravilnika koji sadrži praktične preporuke za ocjenu zdravstvenog stanja radnika i koji je sastavni dio predmetnog Pravilnika. Navedeni zdravstveni pregled obvezno uključuje poseban pregled prsnog koša i pluća.

Novim Pravilnikom dopunjen je popis bolesti iz Priloga 1, kojim su sada obuhvaćene i dodatne bolesti koje mogu nastati zbog izlaganja radnika slobodnim vlaknima azbesta, poput raka jajnika i raka probavnog sustava, što osigurava dodatnu zaštitu povezano sa zdravstvenim nadzorom radnika.

2. Što je potrebno dostaviti povezano s postupkom utvrđivanja ozljede na radu studenta koji se teže ozlijedio za vrijeme rada putem posrednika?

U slučaju nastanka ozljede na radu studenta za vrijeme rada putem posrednika, potrebno je nadležnoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u skladu s člankom 128. stavkom 2. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju dostaviti tiskanice prijave ozljede na radu ovjerenu od strane posrednika (Studentski centar) ili od strane poslodavca kod kojeg je osigurana osoba obavljala rad u vrijeme nastanka ozljede te izabranog doktora opće/obiteljske medicine, kao i pisanu izjavu osigurane osobe o nastanku ozljede, medicinsku dokumentaciju povezanu s prijavljenom ozljedom, a ako je prijavu podnio posrednik i pisanu izjavu poslodavca kod kojeg je ozljeda nastala. Ako prijavu o ozljedi na radu podnosi poslodavac kod kojeg je osigurana osoba obavljala rad u vrijeme nastanka ozljede, dio tiskanice koji se odnosi na broj obveznika uplate (točka 5. tiskanice) popunjava se podacima o posredniku. Ako je povezano s predmetnim događajem koji je rezultirao ozljedom na radu pri čemu je obavljen nadzor tijela nadležnog za inspekcijski nadzor, potrebno je dostaviti presliku Zapisnika o inspekcijskom nadzoru.

3. Prilikom dolaska na posao radnik je zadobio težu ozljedu ruke u prometnoj nezgodi koju je prouzročio drugi sudionik u prometu nepropisnom vožnjom, što je utvrđeno prekršajnom sudskom odlukom. Može li se predmetna ozljeda priznati ozljedom na radu, s obzirom da je radnik dolazio na posao motociklom kojem je dan prije predmetne nezgode istekla prometna dozvola i polica osiguranja, a zbog kojeg prekršaja je radnik platio novčanu kaznu?

Upravljanje motociklom koje je sudjelovalo u prometnoj nezgodi bez odgovarajuće prometne dozvole predstavlja skrivljeno ponašanje kakvo u vidu ima odredba članka 67. stavka 1. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju jer ukazuje na postupanje protivno odredbi članka 238. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, a koje predstavlja prepreku za priznavanje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu.

Predmetnom odredbom Zakona o sigurnosti prometa na cestama propisano je kako motorna i priključna vozila smiju sudjelovati u prometu na cesti ako su registrirana i ako imaju važeću prometnu dozvolu.

Da je osiguranik poštovao predmetnu odredbu Zakona o sigurnosti prometa na cestama, ne bi se

zatekao u prometu na mjestu i u vrijeme nastanka prometne nesreće.

Prethodno izloženo stajalište zauzeo je Upravni sud u jednoj od svojih novijih odluka (presuda Upravnog suda u Splitu, posl. br. Us I-1744/2024 od 18. veljače 2025.).

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*